

CmK verantwoording 2023

Verbinden, verrijken & versterken van cultuureducatie in Noord-Holland

Cultuureducatie met Kwaliteit 2021-2024

- Plein C -

Voorwoord

Plein C werkt aan een samenleving waarin alle kinderen en jongeren toegang hebben tot cultuureducatie, zowel binnen als buiten het klaslokaal. Dat doen we onder meer als penvoerder van het Noord-Hollandse programma Cultuureducatie met Kwaliteit (CmK). We zorgen binnen dit programma voor ondersteuning, samenwerking, kennisdeling en deskundigheidsbevordering. 2023 was het derde jaar van de derde CmK-periode.

Goed cultuuronderwijs voor alle kinderen, dat is de kern van CmK. Want cultuureducatie draagt bij aan kennisoverdracht, persoonlijke ontwikkeling en deelname aan de maatschappij. Het zorgt voor een eigen manier van leren en communiceren en is daarin aanvullend op andere kennisdomeinen en vakgebieden. Daarnaast bevordert cultuureducatie historisch besef, draagt het bij aan de vorming van een eigen identiteit en stimuleert het een creatieve, onderzoekende houding waarvan kinderen en jongeren een leven lang profiteren. Cultuur laat ons meedoen in een samenleving waar in iedereen zichzelf mag zijn en we samen één geheel vormen. En precies daarom zet Plein C zich in om cultuureducatie een vaste waarde te laten zijn voor alle kinderen en jongeren in Noord-Holland.

2023 is het voorlaatste jaar in de CmK3 beleidsperiode en was politiek gezien een interessant jaar, met zowel provinciale als landelijke verkiezingen. We zijn blij dat de provincie in haar coalitieakkoord op heeft genomen dat zij door wil gaan met het ondersteunen van cultuureducatie in Noord-Holland, en dat OCW daarnaast ook heeft ingezet op een vervolg van CmK. Zo kunnen we in elk geval de komende vier jaar verder bouwen aan het verbinden van onderwijsinstellingen met de culturele omgeving en door meer samenhang te brengen in het veld, bijvoorbeeld door het bieden van advies, kennis en een stevig netwerk.

Dankzij de CmK-regeling kunnen we in 26 gemeentes van Noord-Holland actief zijn bij het brengen en borgen van beleid op het gebied van cultuureducatie. Door schoolteams en professionals te trainen, te verbinden, te monitoren en te helpen. Maar ook door gemeenten en schoolbesturen te informeren over het belang van cultuureducatie, zodat zij blijvend investeren in een goede leefomgeving. Als provinciale penvoerder van deze regeling voert Plein C de coördinatie over het CmK-programma. Daarnaast voegen we een provinciale, tweedelijns inzet toe, die alle lokale projecten ten goede komt. Tot slot dragen wij zorg voor de monitoring, evaluatie en afrekening.

We hebben dit jaar extra ingezet op het brengen en delen van kennis. Zoals in ons onderzoek [‘Stand van Zaken Cultuureducatie Noord-Holland’](#) dat we in 2022 startten en waarover we in 2023 over in gesprek gingen met onze regionale en lokale samenwerkingspartners.

We hebben veel bereikt, maar we zijn er nog niet. We zijn dan ook blij dat Fonds Cultuurparticipatie in september 2023 meldde dat er een vierde periode Cultuureducatie met Kwaliteit komt, waarin continuïteit, ruimte en vertrouwen centraal staat.

Met dit activiteitenverslag vertellen we hoe we in 2023 invulling hebben gegeven aan Cultuureducatie met Kwaliteit en wat we samen met onze partners hebben kunnen betekenen voor de inwoners van onze provincie.

Astrid Honing
Directeur

Inhoudsopgave

Voorwoord	1
1- Cultuureducatie met Kwaliteit 2021-2024	3
2- Cultuureducatie in zes CmK-speerpunten	5
Speerpunt 1: Visie, draagvlak en beleid	5
Speerpunt 2: Deskundigheidsbevordering onderwijs en cultuurpartners	9
Speerpunt 3: Programma & curriculumontwikkeling	11
Speerpunt 4: Samenwerking onderwijs & cultuurpartners	12
Speerpunt 5: Kansengelijkheid voor alle kinderen	14
Speerpunt 6: Kennisdeling & netwerken	18
3- Financiën	22
Nawoord & team Plein C	24

Stichting Plein C heeft als doel om alle kinderen en jongeren goede cultuureducatie te bieden, tijdens school en in de vrije tijd. Dat doen we door het verrijken en versterken van cultuureducatie en vrijetijdsbestedingen en met het ondersteunen van de gehele culturele infrastructuur in Noord-Holland. We brengen, borgen en versterken cultuurdeelname door samen te werken met beleidsmakers, onderwijsinstellingen en fondsen. We doen dit op lokaal, regionaal en landelijk niveau middels het opdoen en delen van kennis, het opbouwen en onderhouden van netwerken en het opleiden, coachen en trainen van medewerkers. We vinden gelijke kansen daarbij van het grootste belang: cultuur is van en voor iedereen.

1. Cultuureducatie met Kwaliteit 2021-2024

Het centrale doel van de subsidieregeling Cultuureducatie met Kwaliteit 2021-2024 is het duurzaam versterken van de kwaliteit van cultuureducatie door middel van intensieve samenwerking tussen onderwijs en de culturele sector op school en in de directe omgeving. Dit doen wij door het ontwikkelen van een visie, samen te werken met culturele partners, hun eigen deskundigheid te vergroten en door een verbinding te maken tussen het binnenschoolse en buitenschoolse programma.

Wij werken hiertoe samen met partners als de provincie, gemeenten, de cultuursector en het onderwijs. Zij vormen ook de basis van het CmK3-programma waarin 26 gemeentes, 15 projectleiders (centra voor de kunsten, bibliotheken of muziekscholen) en ruim 300 scholen samenwerken. Op <http://pleinc.nl/CmK> is het volledige vierjarige CmK-projectplan 2021-2024 te lezen.

De regeling CmK3 heeft drie primaire doelstellingen:

- Het duurzaam versterken van de kwaliteit van cultuureducatie mede door middel van intensieve samenwerking tussen onderwijs en de culturele sector;
- Het vergroten van kansengelijkheid voor leerlingen;
- Het vergroten van de professionalisering van leerkrachten, docenten, culturele partners en penvoerders.

Daarnaast zijn er **facultatieve subdoelen** gesteld:

- Aansluitend op de curriculum vernieuwing wordt de ontwikkeling van een doorlopende leerlijn voor cultuureducatie ondersteund van primair onderwijs naar voortgezet onderwijs;
- Het ontwikkelen van integrale cultuureducatie in verbinding met andere vakken;
- Het verbinden van binnen- en buitenschools om daarmee de culturele omgeving dichter bij elkaar te brengen.

Met lokaal maatwerk en bovenlokale programma's zet Plein C in het CmK3 programma via twee sporen in op verdere **borging** en **continuïteit** van cultuureducatie én op extra ondersteuning van scholen met leerlingen voor wie cultuur minder binnen handbereik is.

Spoor 1: Borgen en versterken van goed cultuuronderwijs

Vanuit ontwikkellijnen wordt hetgeen op scholen is bereikt met Cultuureducatie met Kwaliteit voortgezet, zoals het hebben van een visie en beleid voor cultuureducatie, een deskundig team met minimaal een ICC'er, een schoolprogramma waarin cultuur voor de leerlingen een herkenbare en structurele plek heeft, goede samenwerking in dialoog met de culturele omgeving en uiteraard randvoorwaarden als voldoende tijd, bestuurlijk draagvlak en budget.

Spoor 2: Bereik vergroten en gelijke kansen voor alle kinderen

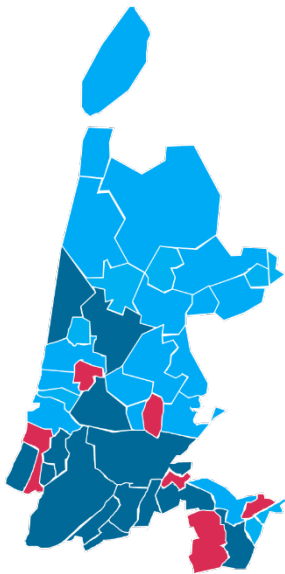
Met CmK worden veel basisscholen en leerlingen bereikt, maar nog lang niet allemaal. CmK3 biedt ondersteuning aan alle scholen, maar in het bijzonder aan scholen met leerlingen voor wie cultuur om welke reden dan ook minder binnen handbereik is. Per lokaal project zijn prioriteiten gesteld voor nieuw te bereiken scholen.

Met betrekking tot het door de provincie beschikbaar gestelde budget zijn - aansluitend bij de eerder genoemde doelstellingen - de volgende onderwerpen belangrijk:

- Verdieping bij deelnemende scholen o.a. door visievorming;
- Deskundigheidsbevordering leerkrachten;
- Kansengelijkheid, waarbij we vier doelgroepen expliciet benoemen: potentiescholen, speciaal onderwijs, vo/vmbo en scholen in (nog) niet-deelnemende gemeenten.

Facts & figures

In CmK3-verzorgingsgebied (lichtblauwe gemeenten) bevonden zich bij aanvang CmK3 uit 447 primair onderwijs scholen. 8 Van deze scholen zijn sindsdien gefuseerd of opgeheven, dat brengt het huidig aantal op **439** PO scholen. Dit is inclusief 37 SO scholen.

- Van de 227 scholen die ook participeerden in CmK2, is tot en met 2023 meer dan de helft (66% bereikt) namelijk **152** scholen (spoor 1).
- Er zijn tot en met 2023 ook **239** Nieuwe scholen bereikt (spoor 2). In totaal brengt dat het bereik binnen het primair onderwijs op **391** (89%).
- We bereikten 78% van de speciaal onderwijsinstellingen, te weten 5 scholen via spoor 1 en 24 scholen in spoor 2.

VO/VMBO/MBO

- Er zijn 150 VO scholen in ons verzorgingsgebied. Dit is inclusief VMBO scholen. We bereikten er tot nu toe **34**.
- We bereikten **5** MBO-instellingen met locaties in Haarlem, Amsterdam, Purmerend, Hoorn, Den Helder, Schagen, Zaandam, Hoofddorp, Amstelveen en Hilversum.

		2021	2022	2023	Totaal
PO	Spoor 1	127	15	10	152
	Spoor 2	158	59	22	239
VO	Spoor 1	1	1	0	2
	Spoor 2	4	9	12	25
VMBO	Spoor 2	0	0	7	7
MBO	Spoor 2	0	0	5	5

2. Cultuureducatie in zes CmK-speerpunten

We hebben de afgelopen jaren veel bereikt, maar beseffen dat er ook nog een weg te gaan is voordat goed cultuuronderwijs geborgd is op alle scholen en elk kind (dus) gelijke kansen krijgt aangereikt om zicht in de volle breedte te ontwikkelen. Om de activiteiten overzichtelijk te maken hebben we de activiteiten onderverdeeld in zes speerpunten die logisch uit elkaar voortvloeien, te weten: visie/draagvlak en beleid, deskundigheidsbevordering, programma en curriculumontwikkeling, samenwerking, kansengelijkheid en kennisdelen & netwerken.

Speerpunt 1 – visie, draagvlak en beleid

Voor goed cultuuronderwijs is **visie en beleid** op de school nodig, een handelingsbekwaam schoolteam met een interne cultuur coördinator (ICC'er), een schoolprogramma met cultuureducatie als herkenbaar en structureel onderdeel voor leerlingen, goede samenwerking met adequate cultuurpartners en randvoorwaarden als tijd, bestuurlijk draagvlak en budget.

Bijna alle [onderzochte](#) scholen geven aan een visie op cultuureducatie te hebben of eraan te werken. 57% heeft een cultuurbeleidsplan. De meeste scholen vinden hun visie op cultuureducatie zichtbaar door de samenwerking die zij hebben met de culturele organisaties in de regio (72%) en het activiteitenprogramma (70%). Projectleiders denken mee met scholen met hun visie op cultuureducatie en organiseren bijvoorbeeld teamtrainingen om ook gelijk draagvlak te creëren voor het cultuureducatiebeleid.

[Onderzochte](#) scholen geven aan 'borging' veruit het belangrijkste aandachtspunt te vinden voor de komende periode. Ook beleidsmedewerkers van gemeenten noemen dit vaak. Men wil dat wat er met CmK wordt bereikt blijvend is en niet wegebt na het CmK-programma. Aan dit punt wordt door de lokale projectleiders actief gewerkt, zij plannen bijeenkomsten op scholen, waarbij ze samen met de school de visie op cultuureducatie opstellen en deze actueel houden. Het opzetten en onderhouden van hechte netwerken is een belangrijk deel van de borging van cultuureducatie.

Kennismaking, uitwisseling en kennisdeling via ICC-netwerkbijeenkomsten en stuurgroep (of daarop lijkende) bijeenkomsten vinden in alle gemeenten plaats. Projectleiders benoemen de regelmatige wisselingen van schooldirecteuren en leraren als extra drempel bij het behouden van de continuïteit binnen de ontwikkelingen van cultuureducatie.

Noemenswaardig zijn visievormings- en implementatietrajecten op een nieuwkomersschool. Ook zijn er inspiratiesessies geweest, die enthousiast zijn ontvangen door de schoolteams. Deze sessies vergemakkelijken de vertaalslag van visie naar praktische toepassing in de klas.

ICC driedaagse

De driedaagse opzet – geïntroduceerd in 2022 – is een succes en krijgt meer en meer navolging in het land. We namen ons voor om dit jaar twee openbare en twee besloten ICC trainingen te verzorgen, en zo is het ook gelopen. Een voorjaars- en najaars-ICC op inschrijving en twee besloten ICC-trainingen voor het PO in de regio Zuid-Kennemerland en in 't Gooi. We hebben daarmee in dit jaar 55 ICC'ers opgeleid.

Naast het vaste trainingsmateriaal zijn enkele onderwerpen (afhankelijk van de regio) extra belicht. Zo is er een presentatie gehouden over de *financiële stromen* binnen cultuureducatie voor het ICC netwerk in Purmerend, een praattafel financiën tijdens cultuurconferentie Beverwijk en uitleg over financiën tijdens het ICC-netwerk in Velsen. Om meer handvatten te kunnen bieden op het gebied van kansengelijkheid, hebben we de ICC-training uitgebreid met een module *kansengelijkheid* en bespreken we tijdens de training de poster 'De Inclusieve klas' die Plein C in 2022 ontwikkelde. Verder ontwierpen we een informatieve placemat over *het creëren van draagvlak* voor ICC'ers en deelden deze met het LKCA en alle ICC-trainers. Er is een presentatie gehouden over de Erfgoedleerlijn Edam-Volendam tijdens de ICC netwerkbijeenkomst van scholenkoepel SKOV en tot slot namen we deel aan de ICC professionalisering dag van het Landelijk Kenniscentrum voor Amateurkunst (LKCA). De 'routekaart' die onze provinciale collega Cultuur Oost gebruikt bij de ICC cursussen hebben we nog niet geïmplementeerd, alhoewel we daar nog steeds de toegevoegde waarde van zien. In 't Gooi is de ICC-training overigens afgesloten met het opleveren van een canvas, in plaats van een cultuurbeleidsplan, om te onderzoeken of dat gemakkelijker draagvlak oplevert binnen de school.

ICC'ers in het PO

Plein C leidt docenten op tot ICC'er (primair onderwijs) en CCVO'ers (voortgezet onderwijs). Sinds de eerste beleidsperiode van CmK leiden we gemiddeld 40 docenten per jaar op. Inmiddels zijn dat er een kleine 400. Uit de lokale verantwoordingen blijkt zelfs dat in de gemeenten Texel, Castricum, Heiloo, Gooise Meren, Laren Blaricum dat **alle basisscholen** een opgeleide ICC'er hebben. En in de West-Friese gemeenten (Hoorn, Stede Broec, Enkhuizen, Drechterland, Medemblik, Opmeer en Koggeland) is er een bereik van 90%. Dat is natuurlijk ontzettend fijn! In deze gemeentes merken we dat de ICC'ers en hun lokale projectleider onderdeel zijn van een goed geïnformeerd ICC-netwerk waardoor zij kunnen aangeven waar de behoeftes liggen. Bijvoorbeeld in het bijscholen van de docenten en het opfrissen van het eerder geschreven cultuurbeleidsplan. Docenten (ICC'ers) die op hun school het cultuuronderwijs vérdere willen verrijken kunnen de post-HBO opleiding Cultuurbegeleider volgen. In 2023 heeft Plein C in samenwerking met de Marnix Academy, Mocca (Amsterdam) en Kunst Centraal (Utrecht) 10 nieuwe docenten opgeleid.

Cultuurcoördinatoren in het VO

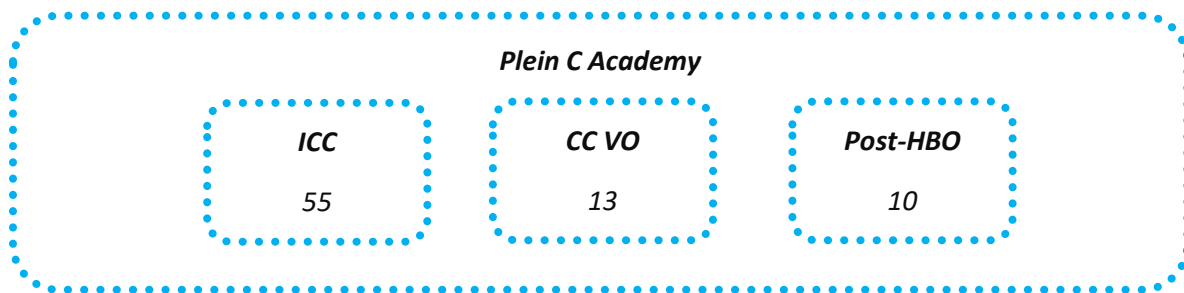
Plein C is sinds 2022 aangesloten bij het LKCA netwerk VO en daar namen we het initiatief om samen met zelfstandig CmK-penvoerders in de grote steden een Training Cultuurcoördinator in het voortgezet onderwijs (CC VO) te organiseren voor Noord-Holland. Eind 2023 zijn de eerste VO docenten (waaronder ook uit het praktijkonderwijs en VSO) gestart aan de training. Op het praktijkonderwijs blijkt bijzondere interesse te zijn voor cultuureducatie omdat dit aansluit bij de behoeftes van hun leerlingen.

ICC SO

Docenten in het speciaal onderwijs haken aan bij de ICC-training voor het PO (SO en SBO) of de CC VO training (VSO). In 2023 hebben we ons ingezet om cultuurbeleid te brengen en verankeren in het speciaal onderwijs. In West Friesland zijn alle speciaal onderwijs scholen bereikt, andere gemeentes zetten de eerste stappen in dit werkveld, waarbij Schagen en Den Helder voorop lopen.

Uitdagingen

Natuurlijk zijn er ook gemeentes waar het moeilijk is voor de projectleiders om op de scholen te komen, en waar nog relatief weinig ICC'ers opgeleid zijn. Met name Noord-Holland Noord (Den Helder, Schagen en Hollands Kroon) is het afgelopen jaar lastig geweest. Maar ook Velsen blijft achter. In deze vier gemeenten is het aantal opgeleide ICC'ers op de basisscholen minder dan 50%. De oorzaak hiervan ligt onder meer aan hoge werkdruk binnen de scholen, meer dan de helft (55%) van de scholen geeft aan onvoldoende tijd te hebben om aan cultuureducatiebeleid te werken, 53% noemt het gebrek aan financiële middelen voor de inkoop van culturele activiteiten en 47% het gebrek aan financiën voor vervoer naar een culturele organisatie toe. Ook in de inzetbaarheid van lokale projectleiders speelt een grote rol in het bereiken van de scholen. Daar waar veel uitval en/of een hoog verzuimpercentage was, zijn de resultaten beduidend lager.

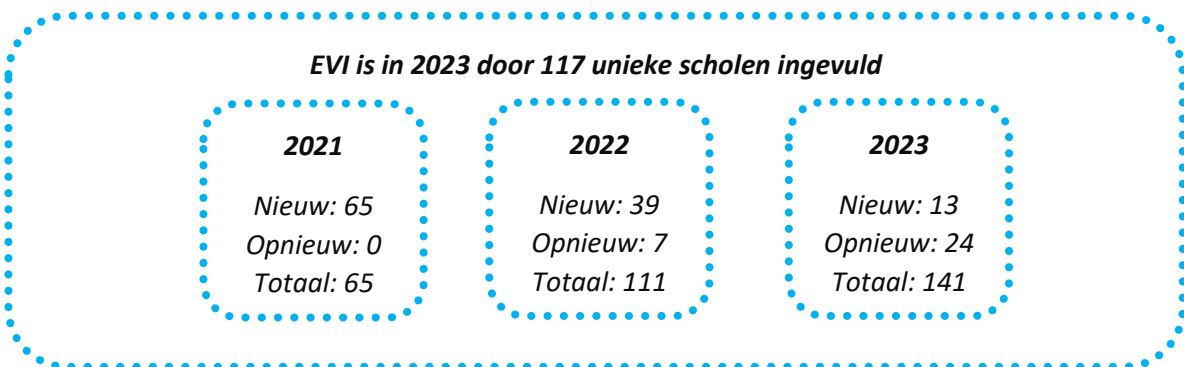

Monitoring en evaluatie van cultuurbeleid via EVI

Om bestaande én nieuwe scholen te ondersteunen bij de kwaliteitsontwikkeling zijn we in 2021 gestart met het landelijke (monitor)instrument EVI. EVI heeft als doel om scholen met het versterken en borgen van cultuuronderwijs te helpen: de school bouwt met EVI een eigen dossier op en maakt de ontwikkeling binnen de school zichtbaar. Maar het programma wordt nog niet overal gebruikt. De toegevoegde waarde wordt niet door alle scholen erkend en er zijn flink wat gebruikersongemakken waar de lokale projectleiders en scholen die met EVI werken tegenaan lopen.

Plein C neemt deel aan de landelijke ontwikkelgroep van EVI, en de obstakels die in Noord-Holland worden ervaren zijn zeker niet uniek. Het programma moet gebruiksvriendelijker én zou wat ons betreft meer 'opbrengsten' moeten bieden voor de docent en school die EVI gebruikt. We werken vanaf 2024 binnen de ontwikkelgroep mee aan de verbeterpunten van het systeem.

In CmK3 hebben (tot en met 2023) 141 scholen EVI ingevuld. Afgelopen jaar heeft de Universiteit van Amsterdam een evaluatie gehouden onder 109 scholen die het programma ingevuld hebben.

Uit de EVI-gegevens blijft dat 64% procent van de scholen over minimaal één ICC-er beschikt, 55% van de scholen over minimaal één vakleerkracht kunst / cultuur en 22% over minimaal één cultuurbegleider. 67% Van de scholen beschikt over een leerkracht met deskundigheid op het gebied van kunst en cultuur. Uit onderzoek blijkt ook dat de deskundigheid van de scholen het meest aanwezig is op het gebied van de kunstdiscipline muziek. Ook beeldend en drama/spel kwamen met regelmaat voor. Andere disciplines werden aanzienlijk minder benoemd. Iets om in de komende jaren stevig op in te zetten, want ook de disciplines beeldend, dans, spel en media zijn van grote waarde in een volwaardig lesaanbod.

Drempels die we ervaren

Met elke CmK-school wordt een plan op maat gemaakt. Zo is het mogelijk om te werken aan vakoverstijgend werken, creatieve culturele projecten en de verbinding te zoeken met het naschoolse aanbod. Door het steeds groter wordende tekort aan leraren kregen scholen meer en meer de neiging om te kiezen voor kant-en-klaar aanbod en activiteiten, in plaats van lange leerlijnen en verdieping binnen de eigen school. En - met alle begrip voor de uitdagingen waar het onderwijs voor staat – dat vinden we jammer: we weten immers dat dankzij kwalitatief goede en geborgde cultuureducatie leerlingen plezier ervaren, belangrijke vaardigheden leren en de kans krijgen om hun talenten te ontdekken en ontwikkelen.

De helft van de scholen noemt drie drempels voor het aanbieden van cultuureducatie activiteiten. Ten eerste hebben leerkrachten niet genoeg tijd. Ten tweede zijn er onvoldoende financiële middelen voor de inkoop van culturele activiteiten. Er zijn bijvoorbeeld onvoldoende middelen voor het vervoer van leerlingen. Ten derde stelt ruim een derde (36%) van de scholen andere prioriteiten.

Ook in de verslaglegging van onze lokale projectleiders lezen we dat scholen te weinig tijd hebben of cultuureducatie niet tot een prioriteit maken. Directeuren en leraren voelen zich overvraagd en hebben geen ruimte meer voor wat zij vaak als ‘extra’ ervaren. Daarmee ligt er wat ons betreft een rol de overheden om cultuureducatie wettelijk te borgen en voor Plein C om zichtbaar te blijven maken dat er voldoende wetenschappelijk bewijs is dat goede en geborgde cultuureducatie zorgt voor gelijkere kansen, voor betere leerprestaties en voor een goede voorbereiding op het volwassen leven.

Uiteraard denken we mee over praktische oplossingen, waardoor cultuureducatie meer aan bod komt binnen de Pabo's, we meer vakdocenten opleiden en we de mogelijkheden van samenwerking binnen de MBO's benutten.

Speerpunt 2: Deskundigheidsbevordering onderwijs en cultuurpartners

Niet alleen leerlingen, maar ook leraren moeten zich blijven ontwikkelen. Binnen CmK willen we leerkrachten ondersteunen en hun kennis, vaardigheden en competenties op het gebied van cultuureducatie (beleid) verbeteren. Dit draagt niet alleen bij aan de kwaliteit van het cultuuronderwijs maar vermindert ook de handelingsverlegenheid.

Op de scholen lijkt deskundigheidsbevordering weinig prioriteit te krijgen: slechts 28% van de scholen in ons [onderzoek](#) geeft aan dit belangrijk te vinden. Toch blijven we aandacht besteden aan deskundigheidsbevordering, óók als scholen zelf door de hoge werkdruk misschien wat minder prioriteit aan geven. Door training en coaching verbeteren leraren hun manier van lesgeven. Zo kunnen ze hun aanpak afstemmen op de groep en worden hun lessen effectiever. En daarnaast is voor het onderdeel borging, dat scholen wél aangeven als prioriteit, deskundigheidsbevordering belangrijk voor blijvende aandacht voor cultuureducatie.

We zijn er trots op dat we in 2023 opnieuw gecertificeerd zijn door het Centraal Register Kort Beroepsonderwijs (CRKBO) voor al onze onderwijsactiviteiten.

Het is daarbij overigens óók van belang dat onze eigen adviseurs goed op de hoogte blijven van zowel de lokale als de landelijke ontwikkelingen. Daartoe hebben we onze adviseurs elk een eigen aandachtsgebied / specialisme binnen de CmK-pijlers toebedeeld, en wisselen zij de verworven kennis ook provincie overstijgend uit, zodat we als expert en partner kunnen blijven initiëren, adviseren en begeleiden.

We hebben in 2023 onderstaande trainingen verzorgd (zie overzicht volgende pagina).

Plein C Academy

SO op bezoek *

17 deelnemers

Voor de klas in het PO

14 deelnemers

Beeldende methodes

19 deelnemers

MBO op bezoek

4 deelnemers

Vakoverstijgend werken

32 deelnemers

Didactiek i.s.m. Filmhub

20 deelnemers

Creatief Proces

30 deelnemers

CO-teaching

4 deelnemers

Plein C in samenwerking met de PABO

Kansengelijkheid, diversiteit en inclusie

35 deelnemers

Erfgoedweek

35 deelnemers

Onderwijskundig Ontwerp

37 deelnemers

Workshop educatieve activiteit i.s.m. ITA

14 deelnemers

Vakspecialist Erfgoed

35 deelnemers

Vakspecialist Drama

35 deelnemers

* **SO op bezoek:** Deze training gaven dit jaar tweemaal, voor in totaal 17 deelnemers. Een leuk videoverslag van de training in Hilversum is te zien via: <https://youtu.be/fDItZbFJVxQ>

Speerpunt 3: Programma & curriculumontwikkeling

Bijna de helft van de scholen geeft aan samenhang in schoolprogramma (vakintegratie) belangrijk te vinden. Een mooie ontwikkeling want om goed te kunnen functioneren in een snel veranderende wereld is het inzetten op brede vaardigheden in onderzoekend leren, het creëren van een open houding en aandacht voor het creatieve proces onmisbaar. En cultuuronderwijs is bij uitstek de plek om aan deze competenties te werken.

Vanuit zowel de politiek als de scholen is er veel aandacht voor het ontwikkelen van vaardigheden op het gebied van thematisch onderwijs, maakonderwijs, burgerschap en vakintegratie. Bij ons stond 2023 in het teken van (de ontwikkelingen van) **kunst, wetenschap en techniek, maakonderwijs en burgerschap**. Door onderwijs en culturele instellingen te adviseren en informeren, en door deel te nemen aan verschillende landelijke en provinciale projecten en kennis delen in netwerkbijeenkomsten als De Beweging (zie speerpunt Kennisdelen). We betrekken daar actief onze regionale projectleiders, leerkrachten PO/VO, vakdocenten, culturele instellingen en kunstencentra bij.

Er ligt een uitdaging in het verbeteren van het aantal scholen die cultuureducatie als geïntegreerd onderdeel van de lessen zien. Slechts 37% van de [onderzochte](#) scholen geeft aan enigszins samenhangend cultuuronderwijs hebben. Dit maakt dat meer dan de helft van de scholen aangeeft een matige samenhang of zelfs helemaal geen samenhang te hebben binnen hun cultuuronderwijs. Gelukkig geven veel scholen aan dat het ontwikkelen en of verbeteren van hun programma en samenhang niet een prioriteit is op dit moment. Daar ligt een kans voor Plein C en haar projectpartners, en laat zien dat begeleiding van Plein C en de CmK-projectleiders aan de scholen belangrijk blijft.

In 2023 hebben we het project *Het nieuwe curriculum & vakintegratie* opgeleverd en digitaal toegankelijk gemaakt via [Erfgoedwijzer met de klas](#). De Erfgoed leerlijn Edam-Volendam is ook afgerond, waarmee lokale verhalen uit de gemeente toegankelijk gemaakt zijn voor scholen uit de buurt. De lessen zijn ontwikkeld i.s.m. lokale erfgoedinstellingen en nodigen uit die met leerlingen te bezoeken. Zo vergroten leerlingen hun culturele omgeving evenals de kennis van hun eigen geschiedenis.

Er is gekeken naar de bestaande **provinciale online platforms** voor invulling van het lesprogramma zoals erfgoedleerlijn.nl, erfgoedtools.nl, mediaspoor.nl en cultuurindeklas.nl. De applicaties zijn veelal verouderd en voldoen niet meer aan de wensen en behoeften vanuit het veld. De websites zijn naast de verouderde content en het tijdrovende beheer ook en zeer kostbaar. Vandaar dat we hebben besloten dat erfgoedtools.nl, atlantikwallindeklas.nl en cultuurindeklas.nl zijn of worden beëindigd. Erfgoedleerlijn.nl en mediaspoor.nl worden voornamelijk onderhouden en gemonitord maar in CmK4 anders ingevuld. Betrokken partners zijn/worden uiteraard tijdig geïnformeerd en de bestanden zijn veilig opgeslagen.

Speerpunt 4: Samenwerking onderwijs & cultuurpartners

Voor het slagen van de eerdere drie speerpunten (visie, draagvlak en beleid / deskundigheidsbevordering / curriculumontwikkeling) is duurzame en lokaal gewortelde samenwerking is tussen scholen en hun culturele omgeving van groot belang, zodat er een lokale culturele infrastructuur en een stevig netwerk ontstaat met activiteiten op het gebied van kunst maken, meemaken en beleven. De kracht van CmK is dat culturele instellingen projectleider zijn in hun gebied en zo de samenwerking met het lokale onderwijs van binnenuit borgen en versterken. Daarbij betrekken ze ook andere culturele partners, zodat er een regionaal netwerk ontstaat.

Samenwerking scholen & culturele partners

Een groot percentage van de [onderzochte](#) scholen (65%) geeft aan structureel samen te werken met lokale culturele partners. Het onderdeel **samenwerking** is daarmee gemiddeld het best scorende onderdeel. Toch zien we daar nog kansen voor verbetering.

Ook in 2023 initiëren en stimuleren we regionale ontmoetingen tussen onderwijs en cultuur, zodat er duurzame samenwerkingsverbanden ontstaan tussen het onderwijs en de culturele omgeving en zodat we draagvlak bij de gemeente te (blijven) creëren en de gemeente kunnen informeren over de stand van zaken, de opbrengsten en de uitdagingen van cultuuronderwijs. Dit gebeurt bijvoorbeeld via netwerkbijeenkomsten en lokale stuurgroepen, die zorgen voor een lokaal gewortelde samenwerking. Het is dan mooi om te zien dat inmiddels in alle regio's stuurgroep overleggen plaatsvinden, waarbij het onderwijs, de gemeente en de projectleiders op regelmatige basis met elkaar in gesprek gaan over cultuureducatie in hun regio. Om de verbinding met de provinciale en landelijke ontwikkelingen te houden, sluit doorgaans de projectleider van Plein C aan bij deze overleggen.

Onze **pilots** op het gebied van het vergoten van kansengelijkheid op potentiescholen en duurzame samenwerking met het speciaal onderwijs hebben beiden als basis de onderlinge samenwerking tussen het onderwijs en de culturele omgeving. Beide pilots worden in 2024 afgerond en de opbrengsten worden in 2024 onder meer deelbaar gemaakt in een publicatie.

<p>Pilot kansengelijkheid</p> <p>Voor de scholen met de leerlingen die het meest risico lopen op kansengelijkheid, voeren we een pilot uit, te beginnen in Den Helder, Beverwijk, Heemskerk, Hollands Kroon en Purmerend.</p> <p>www.pleinc.nl/pilotkansengelijkheid</p>	<p>Pilot duurzame samenwerking in het SO</p> <p>In deze pilot wordt een duurzame samenwerking met (lokale) culturele aanbieders gestimuleerd. Op scholen in Schagen, Purmerend, Volendam, Bovenkarspel, Bussum, Beverwijk en Den Helder is gestart.</p> <p>www.pleinc.nl/pilot-so</p>
--	--

Ook in de ICC-trainingen besteden we aandacht aan de samenwerking met de culturele omgeving. Lokale ICC netwerken dragen extra bij aan het verbinden van onderwijs en lokale culturele partners.

Plein C is bij uitstek een organisatie die zicht richt op netwerken, samenwerken en kennis delen. Dat doen we met de andere 11 provinciale penvoerders, met de zes zelfstandige CmK penvoerders van de grote gemeenten in Noord-Holland (Hilversum, Haarlemmermeer, Amstelveen, Zaanstad, Alkmaar en Haarlem), met inhoudelijk georganiseerde netwerken als de Noord-Hollandse Museumeducatoren, de Filmhub Noord-Holland, de Pabo, MBO Raad, Gelijke Kansen Alliantie en collega-organisaties als CJP, Fonds 21 en Méér Muziek in de Klas.

Uit ons [onderzoek](#) blijkt onder meer dat:

- Bijna de helft (61%) van de scholen externe vakdocenten inhuren. 27% van de scholen heeft een vakleerkracht in dienst. Dit is een mooi bereik, want een vakleerkracht kan in grote mate bijdragen aan goed cultuuronderwijs op de scholen.
- Niet geheel onverwacht blijkt ook dat de ingehuurde vakleerkracht bij verreweg de meeste scholen (76%) wordt ingezet om lessen over te nemen met als doel de groepsleerkracht te ontlasten en werkdruk te verlichten.
- Op 39% van de scholen geven de vakleerkracht en groepsleerkracht samen les door middel van co-teaching. Co-teaching draagt bij aan de professionalisering van zowel groepsleerkracht (bevordering van kennis/vaardigheden over cultuur en kunst) als de vakleerkracht (pedagogisch-didactisch).
- Op 80% van de scholen is verbinding tussen binnen- en buitenschoolse cultuureducatie en slechts op 4% van de scholen wordt er helemaal niet samengewerkt met culturele organisaties in de buurt.
- Scholen geven aan dat ze van Plein C graag informatie en concrete handvatten willen op het gebied van subsidieregelingen (61%), deskundigheidsbevordering/nascholing (48%), landelijke ontwikkelingen (48%) en kansengelijkheid (31%). De grootste aandachtspunten voor scholen blijven de komende periode borging binnen de school (67%), doorlopende leerlijn groep 1-8 (57%), vakintegratie (45%) en samenwerking met de culturele omgeving (42%).

Samenwerking via leergemeenschappen

Plein C heeft vanuit haar rol als penvoerder Cultuureducatie met Kwaliteit zitting in diverse leergemeenschappen, waaronder die voor het speciaal onderwijs, diversiteit en inclusie en het voortgezet onderwijs.

Samenwerking binnen het netwerk museumeducatoren

Sinds begin CmK is er voor de erfgoedinstellingen in Noord-Holland het Museumeducatorenoverleg opgezet, waar ook educatiemedewerkers van archief en archeologiecentra aansluiten. In dit netwerk staan kennisdeling centraal, de deelnemers zijn veelal verbonden aan de grote instellingen waarvoor het educatieprogramma niet draait op vrijwilligers. De leden uit deze groep nodigden we uiteraard uit voor verschillende CO-talks, netwerkbijeenkomsten en De Beweging.

Samenwerking met grote steden NH

Er is met regelmaat overleg tussen Plein C Amsterdam ([Mocca](#)), Amstelveen ([Platform C](#)), Hilversum ([Proloog](#)), Haarlem ([Hart](#)), Zaanstad ([Fluxus](#)), Alkmaar ([ABCHuis](#)) en Haarlemmermeer ([C.](#)): de zelfstandige CmK-penvoerders in Noord-Holland. Samen denken we onder meer na over hoe elke instelling vanuit de eigen rol bij kan dragen aan kwalitatieve en structurele cultuureducatie op iedere school in Noord-Holland. In najaar 2023 is binnen dit overleg uitgebreid gesproken over de behoeften voor een volgende CmK periode en de projectleiders van de grote steden zijn aanwezig bij onze CmK projectleidersdagen.

Samenwerking met provinciale penvoerders CmK

Samen met de andere provinciale penvoerders is Plein C de schakel tussen het nationale, regionale en lokale perspectief. Er is regelmatig collegiale uitwisseling met de overige provinciale penvoerders, via het overlegorgaan [Raad van Twaalf](#). Naast cultuureducatie willen we ook uit als het gaat over gelijke kansen, participatie en maatschappelijke opgaven.

Speerpunt 5: Kansengelijkheid voor alle kinderen

In CmK3 staat het vergroten van gelijke kansen voor alle kinderen op een belangrijke plek. Van kansenongelijkheid is sprake als leerlingen met dezelfde talenten door hun specifieke achtergrond niet dezelfde resultaten behalen in het onderwijs. Wanneer een kind te maken krijgt met ongelijke kansen heeft dit op veel terreinen gevolgen voor later. Cultuuronderwijs draagt bij aan het creëren van meer gelijke kansen en daarom zetten wij ons als Plein C, experts in cultuur & educatie, hiervoor in.

Onderwijsongelijkheid blijkt een hardnekkig en complex probleem. Dit komt mede doordat kansengelijkheid niet wordt veroorzaakt door één enkele factor. Kansenongelijkheid zit geworteld in de maatschappij, in verschillende onderliggende mechanismen in de leefwerelden van kinderen en jongeren. Het zit in 'het systeem', de wijk en de sociale omgeving van leerlingen. Het onderwijs kan deze ongelijkheid niet volledig compenseren maar kan wel een stevige bijdrage leveren aan het vergroten van de kansengelijkheid van leerlingen **Van gelijke kansen is sprake als de achtergrond van leerlingen geen rol speelt in het schoolsucces dat zij kunnen behalen.** In sommige gevallen is een gelijke behandeling onvoldoende om tot gelijke uitkomsten te komen, maar moet er worden gecompenseerd voor belemmerde factoren die invloed hebben op het leer- en ontwikkelproces van leerlingen. Dat betekent soms ongelijk investeren voor gelijke kansen.

Noord-Holland heeft 198 potentiescholen (scholen met een achterstandsscore), daarvan doen er 134 mee aan CmK3. Dat komt neer op 67%.

Pilot potentiescholen

Bewust inzetten op meer gelijke kansen met cultuuronderwijs vraagt een andere, meer kans-bewuste aanpak. In 2023 onderzochten we hoe een dergelijke aanpak eruit kan komen te zien. De uitkomst daarvan was dat meer aandacht nodig is voor diversiteit en inclusie, ouderbetrokkenheid, de inrichting van het cultureel leerecosysteem en het creëren van een taalrijke omgeving. Aansluitend op deze bevindingen startte we in 2023 een pilot waarbij we vier CmK gemeenten hebben betrokken die bovengemiddeld veel te maken hebben met kansenongelijkheid en een bovengemiddeld aantal scholen met een achterstandsscore hebben: Beverwijk, Hollands Kroon, Heemskerk en Purmerend. Samen met de aan die regio verbonden CmK projectleider enthousiasmeerde we 5 scholen, 724 leerlingen uit 33 groepen en 72 leerkrachten om mee doen.

Naast dat we kennis opdoen met dergelijke pilotprojecten, bouwen we ook aan een provinciaal netwerk met de stakeholders binnen ons (cultuuronderwijs) systeem. In 2024 maken we de bevindingen deelbaar.

Provinciaal lerend netwerk

Alle grotere kenniscentra voor cultuuronderwijs zijn hard aan het werk om de kansengelijkheid te bevorderen. Plein C wil graag de krachten bundelen en kennis delen met adviseurs van andere kenniscentra. Wat kunnen we van elkaar leren, hoe kunnen we elkaar inspireren? Het provinciaal netwerk kansengelijkheid strekt zich ook uit naar culturele instellingen. Met het Stedelijk Museum Alkmaar heeft een kennisuitwisseling plaatsgevonden. Plein C heeft meegewerkt aan de totstandkoming van het educatieve magazine Bitterzoet dat verscheen naar aanleiding van de 150-

jarige afschaffing van de slavernij. Het magazine was onderdeel van de tentoonstelling Plantage Alkmaar en is naar alle VO scholen in de provincie gestuurd.

Rurale gebieden

Bereikbaarheid van cultuur is in cultuur-schaarse gebieden vaak een groot probleem. De afstanden zijn voor scholen simpelweg te groot om te bereizen. En busvervoer is te kostbaar. Eind 2023 is de intentie uitgesproken om een pilot 'Vervoer naar cultuur' te starten met Meer Muziek in de Klas. In 2024 zullen we dit concept verder verkennen en uitwerken. Hierbij worden projectleiders, scholen, culturele instellingen en wellicht ook gemeenten en vervoersbedrijven betrokken bij het meer toegankelijk maken van cultuur voor kinderen en jongeren.

Speciaal onderwijs

Juist leerlingen in het speciaal onderwijs hebben behoefte aan kwalitatief cultuuronderwijs aansluitend bij wie ze zijn en wat ze kunnen. Ook in 2023 kwam ons netwerk SO bijeen tijdens een provinciaal congres in Museum van de Geest in Haarlem. Daar presenteerden we onder meer de eerste uitkomsten van de **pilot SO** (school en culturele omgeving) waarbij we met 8 projecten vanuit verschillende regio's (Schagen, Purmerend, Volendam, Stede Broec, Bussum en Beverwijk) een lerend netwerk vormen dat erop gericht is samen verder te werken aan een toegankelijke, creatieve toekomst voor het SO. Concrete voorbeelden uit de pilot presenteren we in 2024 en vormen een startpunt voor nieuwe (beleids)ontwikkelingen.

Naast het geven van trainingen binnen het SO, zoals Speciaal Verbeeld, Voor de klas in het SO en SO op bezoek, hielden we een speciale SO CO Talk om docenten, projectleiders en cultuuraanbieders te inspireren. Noemenswaardig is dat in 2023 de extra inzet op het SO opleverde dat er 18 SO scholen deelnamen aan Cmk3, waarvan 11 nieuwe.

Voortgezet onderwijs

Buiten de grote steden telt Noord-Holland **150 VO-scholen, waarvan 130 met VMBO-afdeling**. Ook hier -of soms zelfs juist hier- krijgen leerlingen kunst en cultuur niet altijd als vanzelfsprekend vanuit huis mee. We hebben de ambitie om cultuurbeleid binnen het voortgezet onderwijs (VO) en het middelbaar beroepsonderwijs (MBO) te verankeren. Sinds eind 2022 heeft Plein C haar positie in het voortgezet onderwijs behoorlijk verstevigd, onder andere door de opzet van het **nieuwe netwerk Cultuureducatie VO in Noord-Holland**. De start hiervan was tijdens de CO Talk in mei. We wilden in deze sessie inspireren, concrete tools bespreken om mee aan de slag te gaan en het netwerk betrekken bij de ontwikkeling ervan. Het CO Talk panel bestond uit Jonathan Hoost (fotograaf, rapper, muzikant en docent), Lennard Gols (Cultureel Vershil), Rens Weijnenborg (rapper, poëet, muzikant, workshopleider en host), Jessica van der Sluis en Tomas Leijen (beiden adviseurs cultuureducatie Plein C). Er waren 30 deelnemers. Als vervolg op de CO Talk organiseerden we in november de eerste live netwerkbijeenkomst voor Noord-Holland in Het Seinwezen, waar met een volle zaal een inspirerende netwerkmeeting hadden, die in de komende jaren zeker vervolg krijgt.

We nemen deel aan de provinciale leergemeenschap VO van het LKCA en zijn we vertegenwoordigd bij landelijke en regionale bijeenkomsten waar we kennis opdoen, ons netwerk vergroten en expertise delen op het gebied van cultuureducatie in het voortgezet onderwijs.

Voor een groot deel van onze projectleiders is het voortgezet onderwijs nog een nieuw gebied.

Daarom ondersteunen we hen hierbij wat intensiever dan bij de rol die zij in het primair onderwijs

hebben. We gaan in sommige gevallen zelf in gesprek met middelbare scholen om visietrajecten te begeleiden (zoals onder andere bij het Waterland Altra College in Purmerend) en stimuleren projectleiders om in gesprek te gaan met middelbare scholen in hun regio (zoals in Velsen, Schagen en Dijk en Waard). Om de visiebegeleiding op een inspirerende en heldere manier te kunnen doen heeft Plein C een tool ontwikkeld waarbij we inventariseren waar een school staat op het gebied van hun cultuureducatie: *het VO cultuurkompas*.

Middelbaarberoepsonderwijs (MBO)

We hebben ons in relatief korte tijd geprofileerd als belangrijke partner op het gebied van cultuuronderwijs in het MBO. Sinds begin van dit jaar voeren we gesprekken met alle MBO-instellingen in Noord-Holland en de grote steden over de begeleiding bij het brengen en borgen van cultuuronderwijs. De ambitie van Plein C om met het MBO aan de slag te gaan komt voort uit onze visie op kansengelijkheid: op het VMBO volgen leerlingen slechts één of twee jaar CKV en kunstvakken, waar dat binnen het VWO wel drie of zes jaar is. Om deze ongelijkheid op het gebied van persoonlijke ontwikkeling, cultureel kapitaal en creatief denkvermogen tegen te gaan, vinden we het essentieel dat VMBO-leerlingen die doorstromen naar het MBO in aanraking blijven komen met kunst en cultuur.

MBO-instellingen zijn vaak over meerdere regio's verspreid, dat maakt een van onze belangrijke taken het verbinden van de opleidingen, colleges en de instelling aan lokaal en relevant aanbod. Daarnaast neemt Plein C een rol in het borgen van cultuureducatie in de onderwijsprogramma's en -visies van de verschillende colleges en instellingen. Om dit goed te kunnen doen willen we de spin in het web zijn voor cultuureducatie in het MBO, door in gesprek te zijn met alle stakeholders, deel te nemen aan de Provinciale Leergemeenschap MBO van het LKCA en aanwezig te zijn bij kennisdelingsessies.

Er zijn in 2023 verschillende trajecten gestart om culturele instellingen en MBO's te ondersteunen bij het maken van passend cultuuraanbod voor MBO-studenten. Zo hebben wij na aanleiding van een onderzoek onder culturele instellingen een training 'MBO op bezoek' ontwikkeld. Deze training werd in 2023 twee keer gegeven aan verschillende culturele instellingen. Ook buiten het CmK project om werken we overigens aan kansen voor het MBO: we ontwikkelden voor het Teylers museum een programma rond een tentoonstelling van Wybrand Hendriks over de thema's Identiteit en Solidariteit, waarbinnen de leefwereld van de studenten centraal staat en er wordt vertrokken vanuit de landelijke doelen Burgerschap MBO.

Pilot MBO

Op initiatief en onder begeleiding van Plein C ontwikkelde *Het Zuiderzeemuseum* in Enkhuizen een pilotprogramma dat we konden koppelen aan twee MBO-colleges uit Schagen en Hoorn. In deze pilot staan de doelen van Loopbaanoriëntatie en -begeleiding (LOB) centraal en wordt er een link gemaakt met de beroepsrichting van de studenten van de opleidingen Argohandel, Transport en Zorg (niveau 2/3/4).

In het ontwikkelen van de pilots en de training MBO op bezoek kwamen de volgende punten voorbij:

- De organisatie van het MBO-onderwijs;
- Aansluiten bij de curricula en kerndoelen;
- De belevingswereld van de jongeren/Gen Z;
- De vertaling naar de eigen praktijk;

- Inleiding in pedagogische en didactische aanpak;
- Inspelen op het niveau en behoeftes van de groep en de niveauverschillen binnen een groep;
- Uitwerken eigen aanbod + plan presenteren.

In 2023 is er een start gemaakt met het formuleren van een visie door de opleidingen Welzijn van VONK Den Helder, de burgerschapswerkgroep van College Zuid van het ROC van Amsterdam, de burgerschapswerkgroep van het Horizon College, de opleidingen SWITCH van het Regio College en met College West van het ROC van Amsterdam. Met al deze opleidingen en colleges zijn gesprekken geweest en staan er vervolgspraken voor komend studiejaar. Mooi om te vermelden is dat we tijdens het schrijven van dit jaarverslag te horen hebben gekregen dat onze subsidieaanvraag voor een MBO project door het FCP gehonoreerd is. Zo kunnen we ook naast CmK verder bouwen aan een stevige positie van de mbo'ers in Noord-Holland.

Scholen in niet-CmK gebieden

Er zijn zes Noord-Hollandse gemeenten die bij de aanvang van CmK 3 aangaven niet mee te willen of kunnen doen: Uitgeest, Landsmeer, Bloemendaal, Diemen, Wijdmeren en Huizen. Plein C zet in het kader van kansengelijkheid actief in op een basis voor cultuureducatie voor alle leerlingen in NH. Plein C treedt in niet-CmK gemeenten waar mogelijk op als projectleider, indien er geen centrum voor de kunsten actief is. Inmiddels hebben we de scholen in **Uitgeest** en **Bloemendaal** betrokken en staat een visietraject verzorgd. In Bloemendaal nemen 6 scholen deel aan het provinciale CmK-plan. Op vier van deze scholen hebben we in deze CmK-periode één of meerdere ICC'ers opgeleid en in het lokale netwerk van onze collega-organisatie van Haarlem laten opnemen. Daarnaast zijn drie scholen gestart met een programma op deskundigheidsbevordering gericht op creativiteitsontwikkeling, procesgericht werken en vakintegratie. In Uitgeest zijn drie van de vier scholen aangehaakt. In overleg met de lokale projectleider hebben er verschillende teamtrainingen plaatsgevonden. De scholen werden meegenomen in lokale netwerken en zijn uitgenodigd voor de lokale cultuurconferentie. Scholen die gestart zijn kunnen hun traject in schooljaar 2023-2024 voortzetten.

Speerpunt 6: Kennisdeling & netwerken

Als centrale penvoerder van CmK-NH heeft Plein C een overkoepelende en coördinerende rol. Kennisdelen en netwerken is daarbij het start én eindpunt. Inspiratie opdoen, leren van elkaar op lokaal, regionaal, provinciaal en landelijk niveau, is essentieel en alle CmK-deelnemers, bestaand en nieuw, worden hierbij betrokken. Bijvoorbeeld door het opzetten en onderhouden van netwerken of het organiseren van bijeenkomsten waar kennis gedeeld wordt en inspiratie geboden.

Landelijk

Plein C is betrokken bij overleggen en netwerken via onder meer de Raad van 12, het LKCA, Het Fonds Cultuurparticipatie en de SCOP. Binnen deze netwerken wordt overkoepelend kennis gedeeld, maar worden ook gezamenlijke projecten gestart als EVI, ICC en Ontwikkeld Onderzoek (OOG) rond gedeelde interesses in innovatieve onderwerpen.

Provinciaal

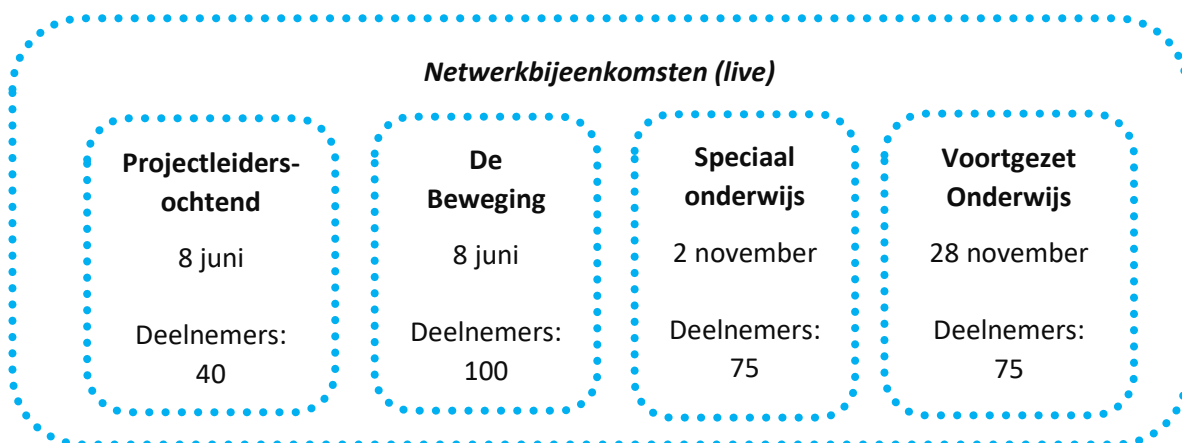
Plein C initieert en onderhoudt de netwerken om ook op provinciaal niveau kennis te delen en samen tot goed cultuuronderwijs voor elk kind te komen. Bijvoorbeeld het eerder genoemde Netwerk SO, Netwerk VO en het Erfgoednetwerk. Het bestaande provinciale Museumeducatoren netwerk wordt uitgebreid naar een netwerk waarin ook educatiemedewerkers van theaters, filmhuizen en (pop)podia kunnen uitwisselen.

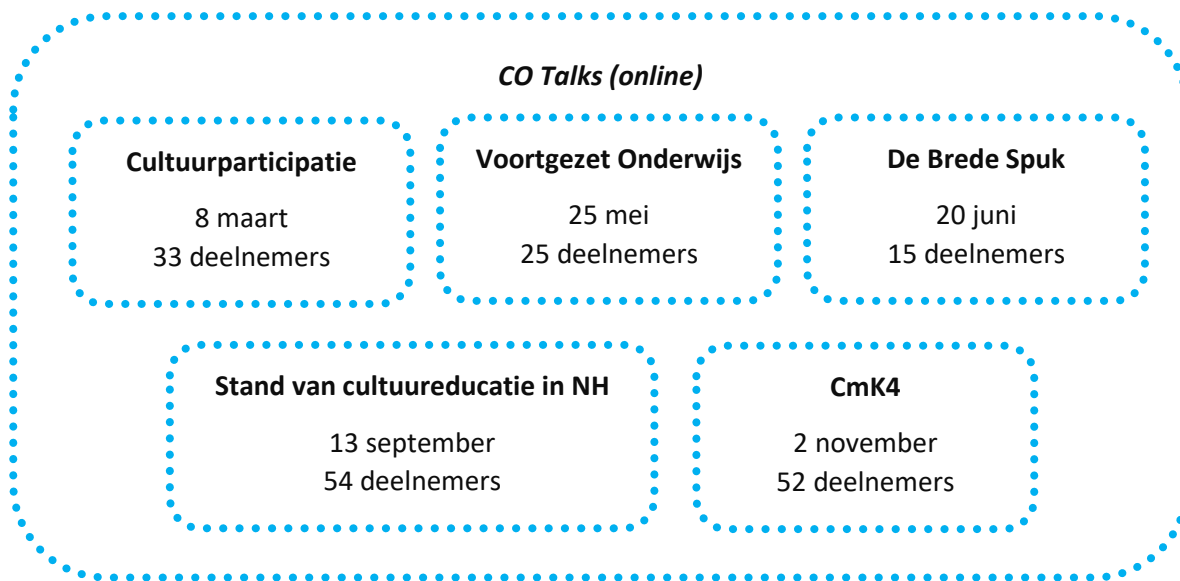
Lokaal en regionaal

Op regionaal niveau vormen wij netwerken met onder meer beleidsmedewerkers en wethouders, schoolbesturen en projectleiders van onze CmK gemeenten. Opedane kennis en ervaring wisselen we uit met de steden die zelfstandig penvoerder van CmK3 zijn. Penvoerders van deze steden worden ook structureel uitgenodigd voor de algemene kennisdelingsbijeenkomsten van Plein C.

De lokale projectleiders in Noord-Holland coördineren hun eigen project en hebben nauw contact met een vaste adviseur van Plein C. We hebben deze samenwerking in 2023 geïntensiveerd, ook omdat de nieuwe beleidsperiode nadert en we daarin samen willen blijven optrekken met onze lokale partners.

Er wordt gestreefd naar zo goed mogelijke ondersteuning met advies, activiteiten, bijeenkomsten, deskundigheidsbevordering en contact met andere projectleiders. Dat doen we onder meer door structureel contact te onderhouden, de projectleiders te ontmoeten tijdens de Projectleidersochtend en De Beweging en hen online te ontmoeten bij de CO Talks. Met sommige projectleiders is het contact intensiever, omdat er bijvoorbeeld lokale uitdagingen zijn of specifieke vragen leven.

Communicatie

Om een grote groep tegelijkertijd met voor hen relevante informatie te kunnen bereiken is een goede communicatiestrategie onmisbaar. Onze netwerkbijeenkomsten zijn daarbij belangrijk. Want daar delen we kennis en wisselen we ervaringen uit met onze samenwerkingspartners. In 2023 deden we dat met drie conferenties: *De Beweging*, de *netwerkbijeenkomst Speciaal Onderwijs* en de *netwerkbijeenkomst Voortgezet Onderwijs*. Maar ook in kleinere samenstelling komen we bijeen. Bijvoorbeeld eind 2023 met een eerste bijeenkomst van de provinciale stuurgroep. Binnen dit gremium wordt het CmK beleid besproken en getoetst. De stuurgroep bestaat naast Plein C uit afgevaardigden uit het cultuur- en onderwijsveld: Hasna Abrari (Regiocoördinator Gelijke Kansen Alliantie bij Ministerie van OCW), Deborah Vollebregt (Directeur Centrum voor de Kunsten Beverwijk), Noëlle Slinger (Projectleider CmK grote steden), Marlies van Winkel (manager a.i. Toonbeeld), Janneke van Dijk (Beleidsmedewerker Maatschappelijke Ontwikkeling bij Gemeente Purmerend en Beleidsadviseur Werelderfgoed Beemster) en Remco Prast (bestuurder BIC Blossse).

Daarnaast zijn alle adviseurs van Plein C met regelmaat aanwezig bij bijeenkomsten van de lokale stuurgroepen en zijn we vertegenwoordigd op de bijeenkomsten van onze landelijke partners als het Landelijk Kenniscentrum Amateurkunst, het Fonds voor Cultuurparticipatie en het ministerie van OCW. Ook verzorgen we op verzoek presentaties over CmK in de gemeenten waar we actief zijn.

Magazine Prikkel

Samen met Kunst Centraal (Utrecht) maken we het magazine Prikkel, dat gratis op alle basisscholen in Noord-Holland en Utrecht verspreid wordt. In 2023 kwamen er drie edities uit en onderzochten we het bereik van het magazine. Aan de hand daarvan is besloten de manier waarop we met de scholen communiceren aan te willen passen. Dat betekent dat de laatste editie van het magazine in 2024 gemaakt wordt. Ondertussen zijn we in gesprek met de lezersdoelgroep over meer efficiënte manieren van kennisdelen.

1. Prikkel 2023-1: Grip

Na onduidelijke tijden hebben wij als mens steeds meer behoefte aan grip. De oorlog in de Oekraïne, de energiecrisis, corona en het klimaatvraagstuk maken de wereld voor kinderen tot een onbegrijpelijke plek. Ze krijgen er bewust of onbewust van alles over mee, maar kunnen moeite hebben om er grip op te krijgen. Wat betekent het voor hen? Cultuur, kunst, zelf iets maken, hun talenten ontdekken, het kan hen daarbij allemaal helpen. Met deze Prikkel staan de kinderen weer zelf aan het roer en heb jij als leerkracht handvatten hoe je hen daarbij kunt begeleiden.

1. Prikkel 2023-2: (Re)actie

Door met elkaar te praten, elkaars culturen te leren kennen, naar elkaars ideeën te luisteren en erop te reageren, hebben wij onze beschaving blokje voor blokje opgebouwd tot wat hij nu is. Samen leerden we steeds meer, maakten we ons technieken en materialen eigen, ontwierpen tools en ontwikkelden ons. Elke maker, hoe klein ook, draagt bij aan het grote geheel. Want wat jij doet of zegt heeft impact op anderen. Elke actie zorgt voor reacties. Hoe maak je je leerlingen bewust van dit proces? En hoe zet je cultuureducatie daarbij in? Deze Prikkel helpt je leerlingen te laten zien dat zij een rol spelen in het ontwikkelen van onze samenleving, nu en in de toekomst. Zet je leerlingen in beweging en ontdek de reacties.

2. Prikkel 2023-3: Van taal naar verhaal

Het taalonderwijs in Nederland steekt veel in op technisch lezen, grammatica en spelling. Daardoor raken leesplezier en creativiteit soms wat op de achtergrond. En dat is jammer. Want juist door na te denken over betekenis van een tekst, te verbeelden, verbanden te leggen met andere teksten en met je eigen leven, maakt lezen je een rijker mens. En juist door uiting te geven aan je eigen ideeën en gevoelens maak je je taal eigen. Deze Prikkel staat boordevol tips om met je leerlingen het plezier in lezen opnieuw te ontdekken en te koesteren. We laten de technische vragen over argumenten en zinsstructuren links liggen en slaan een nieuwe weg in naar vragen die mooie gesprekken over boeken op gang brengen, leuke methodes om kinderen te helpen boeken te kiezen, kunstlessen die aanzetten om verhalen te verbeelden en tips voor verhalen waarin je kunt verdwalen.

www.pleinc.nl/prikkel

Nieuwsbrieven

We zijn gestart met het verspreiden van een VO nieuwsbrief binnen ons VO- netwerk waarmee we hen elke kwartaal op de hoogte brengen van relevante activiteiten, nieuwsberichten en ontwikkelingen op het gebied van cultuureducatie in het VO.

We houden onze relaties ook op de hoogte van ons aanbod aan trainingen, bijeenkomsten en andere inspiratie via algemene nieuwsbrieven. Dit jaar is onze algemene nieuwsbrief 7 keer verstuurd aan een breed publiek van ongeveer 1.000 abonnees. Meer specifieke uitnodigingen en informatie stuurden wij naar ons netwerk van cultuurprofessionals 'De Beweging' (500 abonnees) over het gelijknamige event begin juni, het voortgezet onderwijs (300 abonnees) over de CO Talk in mei, het speciaal onderwijs (350 abonnees) over diverse ontwikkelingen en de bijeenkomst in het najaar, het ICC-netwerk (850 abonnees) over trainingen en de dag van de leraar en tot slot naar een nieuwe doelgroep: de amateurkunstsector (150 abonnees).

Website

Inmiddels weet de doelgroep de weg naar onze website goed te vinden en wordt website goed bezocht. We hadden in 2023 ruim 16 duizend bezoekers (16.279) op de website pleinc.nl. Het belangrijkste kanaal voor bezoekers om Plein C te vinden is organisch (zoekmachines). Daarnaast groeiden de (door onszelf gemaakte) verwijzingen vanuit Facebook en LinkedIN harder dan het gemiddelde en werden hiermee relatief belangrijker. De meeste bezoekers komen specifiek voor onze agenda (het aanbod aan trainingen en bijeenkomsten) of zijn op zoek naar meer informatie over voornamelijk ICC'ers, Evi of Cultuurparticipatie.

CRM

In 2023 is het CRM systeem TRIBE geïntroduceerd. Vervolgens is zoveel mogelijk beschikbare informatie over CmK1, 2 en 3 met betrekking tot o.a. contactgegevens en (deelname aan) activiteiten geordend én geheel AVG-proof geïmplementeerd. Deze veelomvattende klus is in eigen beheer uitgevoerd en geeft ons nu al veel inzichten. Bovendien geeft het de kans (meer) data gestuurd te werken.

Research & Development

Voorafgaand aan CmK3 heeft onderzoeksbureau Sardes in opdracht van de provincie Noord-Holland en Plein C een 0-meting gehouden onder basisscholen en het speciaal onderwijs in Noord-Holland (met uitzondering van Amsterdam). Op basis van deze bevindingen in het CmK3 plan tot stand gekomen. In 2023 -halverwege de CmK3 periode- hebben we onderzoeksbureau Claudia de Graauw gevraagd een onderzoek op te zetten, met een desktop research, een enquête onder de deelnemende scholen en interviews met culturele instellingen en beleidsambtenaren. Dat heeft geleid tot een grote hoeveelheid waardevolle informatie die we breed gedeeld hebben met onze samenwerkingspartners. De intentie is om begin 2025 wederom een onderzoek uit te laten voeren, om zo de monitoring te optimaliseren.

Financiën

Cultuureducatie met Kwaliteit NH is een vierjarige matchingsregeling en wordt gefinancierd door de 26 participerende gemeenten en het Fonds voor Cultuurparticipatie. De provincie Noord-Holland ondersteunt CmK door een projectsubsidie van €750.000 per jaar beschikbaar te stellen voor de periode 2021-2024. De totale CmK-begroting van Plein C bedroeg in 2023 €1.116.500.

De gemeentelijke matching wordt rechtstreeks aan de uitvoerende partner overgemaakt, de landelijke matchingsgelden gaan via Plein C naar de uitvoerende instelling. Plein C heeft daarmee -naast de coördinerende en controlerende taken- ook een kassier functie. Voor Plein C was in 2023 onderstaande projectbegroting van toepassing (zie volgende pagina).

	Begroting		Realisatie		Verdeling subsidie		
	Uren	Bedrag in €	Uren	Bedrag in €	Organisatie	Percentage	Bedrag in €
Coördinatie CMK (0)							
Inzet medewerkers	1.050	84.000,00	1.009,0	80.720,00	Provincie NH	67%	78.115,79
Overige activiteitgebonden kosten		33.000,00		35.870,73	FCP	33%	38.474,94
Totaal kosten		117.000,00		116.590,73			
Activiteit specifieke opbrengsten							
Totaal activiteit	1.050	117.000,00	1.009,0	116.590,73	Totaal	100%	116.590,73

	Begroting		Realisatie		Verdeling subsidie		
	Uren	Bedrag in €	Uren	Bedrag in €	Organisatie	Percentage	Bedrag in €
Visie, draagvlak en beleid (1)							
Inzet medewerkers	1.200	96.000,00	1.141,8	91.340,00	Provincie NH	67%	69.277,59
Overige activiteitgebonden kosten		7.000,00		12.059,39	FCP	33%	34.121,80
Totaal kosten		103.000,00		103.399,39			
Activiteit specifieke opbrengsten							
Totaal activiteit	1.200	103.000,00	1.141,8	103.399,39	Totaal	100%	103.399,39

	Begroting		Realisatie		Verdeling subsidie		
	Uren	Bedrag in €	Uren	Bedrag in €	Organisatie	Percentage	Bedrag in €
Deskundigheidsbev.leerkrachten & cultuurpartners (2)							
Inzet medewerkers	1.350	108.000,00	1.227,5	98.200,00	Provincie NH	67%	50.901,86
Overige activiteitgebonden kosten		4.000,00		26.403,50	FCP	33%	25.071,06
Totaal kosten		112.000,00		124.603,50			
Activiteit specifieke opbrengsten				48.630,58			
Totaal activiteit	1.350	112.000,00	1.227,5	75.972,92	Totaal	100%	75.972,92

	Begroting		Realisatie		Verdeling subsidie		
	Uren	Bedrag in €	Uren	Bedrag in €	Organisatie	Percentage	Bedrag in €
Programma & curriculum/onderwijsontwikkeling (3)							
Inzet medewerkers	850	68.000,00	1.126,0	90.080,00	Provincie NH	67%	59.968,00
Overige activiteitgebonden kosten		16.000,00		554,48	FCP	33%	29.536,48
Totaal kosten		84.000,00		90.634,48			
Activiteit specifieke opbrengsten				1.130,00			
Totaal activiteit	850	84.000,00	1.126,0	89.504,48	Totaal	100%	89.504,48

	Begroting		Realisatie		Verdeling subsidie		
	Uren	Bedrag in €	Uren	Bedrag in €	Organisatie	Percentage	Bedrag in €
Samenwerking onderwijs & cultuurpartners (4)							
Inzet medewerkers	1.500	120.000,00	1.528,0	122.240,00	Provincie NH	67%	82.600,66
Overige activiteitgebonden kosten		3.000,00		1.044,56	FCP	33%	40.683,90
Totaal kosten		123.000,00		123.284,56			
Activiteit specifieke opbrengsten							
Totaal activiteit	1.500	123.000,00	1.528,0	123.284,56	Totaal	100%	123.284,56

	Begroting		Realisatie		Verdeling subsidie		
	Uren	Bedrag in €	Uren	Bedrag in €	Organisatie	Percentage	Bedrag in €
Kansengelijkheid (5)							
Inzet medewerkers	2.250	180.000,00	1.813,0	145.040,00	Provincie NH	67%	183.033,23
Overige activiteitgebonden kosten		134.000,00		131.594,22	FCP	33%	90.150,69
Totaal kosten		314.000,00		276.634,22			
Activiteit specifieke opbrengsten				3.450,30			
Totaal activiteit	2.250	314.000,00	1.813,0	273.183,92	Totaal	100%	273.183,92

	Begroting		Realisatie		Verdeling subsidie		
	Uren	Bedrag in €	Uren	Bedrag in €	Organisatie	Percentage	Bedrag in €
Kennisdeling & netwerken exclusief monitoring (6)							
Inzet medewerkers	1.600	128.000,00	2.056,0	164.480,00	Provincie NH	67%	144.689,41
Overige activiteitgebonden kosten		49.000,00		51.474,35	FCP	33%	71.264,94
Totaal kosten		177.000,00		215.954,35			
Activiteit specifieke opbrengsten							
Totaal activiteit	1600	177.000,00	2.056,0	215.954,35	Totaal	100%	215.954,35

	Begroting		Realisatie		Verdeling subsidie		
	Uren	Bedrag in €	Uren	Bedrag in €	Organisatie	Percentage	Bedrag in €
Monitoring (6)							
Inzet medewerkers	1.050	84.000,00	1.508,8	120.700,00	Provincie NH	67%	81.846,11
Overige activiteitgebonden kosten		2.500,00		1.458,38	FCP	33%	40.312,27
Totaal kosten		86.500,00		122.158,38			
Activiteit specifieke opbrengsten							
Totaal activiteit	1.050	86.500,00	1.508,8	122.158,38	Totaal	100%	122.158,38

	€	€	€
Totaal resultaat specifieke activiteiten	1.116.500,00	1.120.048,73	1.120.048,73

Inkomsten	Begroting		Ontvangen		Realisatie	
	€	€	€	€	%	%
Totaal Provincie Noord-Holland	750.000,00		750.000,00	750.432,65	67%	
Totaal Fonds Cultuurparticipatie	191.000,00		190.922,25	369.616,08	33%	
Totaal opbrengsten CMK Noord-Holland	941.000,00		940.922,25	1.120.048,73		100%

Nawoord – cultuur is onmisbaar voor de kwaliteit van bestaan

‘Zonder cultuur zijn we geen samenleving, maar een groep individuen die naast elkaar leven. Cultuur zorgt voor verbinding’, las ik in een interview met demissionair staatssecretaris Gunay Uslu, die in haar beleidsperiode het grote belang van zowel de professionele- als de amateurkunst benadrukt. Prachtige woorden, die Plein C uiteraard ondersteunt door samen met onze partners hard te werken aan cultuur in school en buiten school in heel Noord-Holland. Want juist nu we ons in toenemende mate zorgen maken over de polarisatie in de samenleving, is het van belang dat de verbindende kracht van cultuur iedereen bereikt, zodat we als unieke individuen samen één geheel kunnen vormen.

Bij Plein C versterken we de plek die kunst en cultuur inneemt in de Noord-Hollandse samenleving door via cultuureducatie en cultuurparticipatie alle kinderen en jongeren in contact te brengen met cultuur: goed cultuuronderwijs ondersteunt de brede ontwikkeling van kinderen en jongeren het versterkt ons creatief vermogen en verbindt de samenleving. We willen dat kinderen en jongeren leren nieuwsgierig te zijn naar wat anders en onbekend is, dat zij zichzelf en hun creativiteit ontwikkelen om op te groeien tot kritische, zelfredzame volwassenen.

Wat wij in 2023 opgestart en bereikt hebben willen wij graag voortzetten. Juist omdat cultuurdeelname een grote bijdrage levert aan het welbevinden, de kwaliteit van leven nu en in de toekomst. De uitdagingen waar we als maatschappij voor staan, vragen om saamhorigheid, zelfredzaamheid, denkkracht en weerbaarheid. Cultuuronderwijs en cultuurparticipatie bieden deze vaardigheden en zijn daardoor onmisbaar.

Plein C wil haar ondersteunende en verbindende taak optimaal kunnen vervullen. Maar stevige verankering en verduurzaming van cultuurdeelname vraagt om investering: met een kleine organisatie (nog geen 7 fte) en een grote provincie van 2,8 miljoen inwoners, verdeeld zijn over 44 gemeenten is dat een grote uitdaging. Met name omdat Plein C alleen op projectbasis financiële steun van OCW en de Provincie ontvangt. De provincie heeft ervoor gekozen om de CmK subsidie de afgelopen vier jaar én de komende vier jaar niet te indexeren. Met de stijgende loonkosten en inflatie is het voor Plein C een enorme uitdaging om de organisatie gezond te houden.

Mede daardoor zullen we de komende jaren de impact van cultuureducatie en -participatie meer zichtbaar maken. In zachte waarden, als welbevinden, verbinding, verantwoordelijkheid, maar ook qua economische toegevoegde waarde en financiële baten voor de sector. We dragen daarmee bij aan een aantrekkelijke provincie, waarbij we aandacht hebben voor de specifieke regionale vraagstukken en de uniciteit van gemeenten en regio's.

Kortom, er zijn grote uitdagingen, maar ook mooie kansen en we zien de komende jaren met vertrouwen tegemoet. We hebben zin om samen met al onze partners te bouwen aan een mooie toekomst en we blijven zoeken naar manieren om onze provincie een beetje mooier, inclusiever, levendiger en sterker te kunnen maken!

Team Plein C

Astrid Honing
Directeur

Mireille Dorn
Officemanager

Noëmi Mercks
Hoofd Cultuureducatie en Beleid

Jessica van der Sluis
Adviseur Cultuureducatie &
Cultuurparticipatie

Jolanda Konings
Adviseur Cultuureducatie
Primair Onderwijs

Mireille Huijbers
Adviseur Cultuureducatie
Speciaal Onderwijs

Sarah Koolschijn
Adviseur Cultuureducatie
Speciaal Onderwijs

Tomas Leijen
Adviseur Cultuureducatie
VO, MBO

Judith Vossen
Adviseur Cultuureducatie
Trainer

Babette van Harselaar
Adviseur Cultuureducatie
Kansengelijkheid

Roos Hogervorst-Krimp
Adviseur Communicatie

Femke van Oorsouw
Coördinator marketing

Cultuureducatie met Kwaliteit

Verantwoording 2023

- Plein C -